

Topoteka – dostupna svima

Alexander Schatek

Povijesno materijali koji su u privatnom vlasništvu u velikoj su opasnosti: bilo da tijekom svojega života prođu kroz različite ruke koje mogu manipulirati s njima; bilo zato što nema prostora ili sluha za njihovo čuvanje. Koje su mogućnosti da se ti često vrijedni dokumenti sačuvaju od uništenja? Da ih se fizički i digitalno zaštititi i učini dostupnima široj javnosti? Na kojim se platformama može zajedno pretraživati gradivo iz različitih izvora, u posjedu pojedinaca i baštinskih ustanova? Tko može raditi takve „male poslove“ i kako se takav trud može financirati?

Mrežni arhiv Topoteka već je realizirao takve želje više od 250 puta uz pomoć mjesnih suradnika amatera (*citizen scientists*). Kao dodatak digitalnoj arhivskoj platformi, Topoteka također pruža znanje i iskustvo (*know-how*) za uključivanje volonterskog rada i masovnog prikupljanja podataka (*crowd sourcing*) u taj proces.

Primjer iz austrijske zajednice: početak

Lokalna povijesna udruga „Negdje“ već je pripremila i organizirala niz povijesnih izložbi, lokalni povjesničar je napisao novu povijesnu kroniku zajednice, a lokalni muzej ima vrlo malo posjetitelja. U te svrhe kontaktirano je više mještana kako bi se prikupili slikovni materijali i popunile neke praznine u znanju. Fotografije su digitalizirane, a izvornici su vraćeni vlasnicima. No samo je dio tih prikupljenih

materijala korišten za publikacije. Digitalne kopije su sada pohranjene na tvrdom disku gospodina X i samo on ih može vidjeti, a sadržaj slika može se pronaći samo putem naziva datoteke (Hauptplatz_1910_Bild02.jpg) i zbog toga su mnogi koji su dali slike nezadovoljni jer njihove fotografije i prilozima nisu objavljeni.

Idući korak

Članovi povijesne udruge „Negdje“ saznali su za mogućnost pokretanje Topoteke u njihovoj općini. Općina bi preuzela naknadu za održavanje vlastite Topoteke, a članovi povijesne udruge pod stručnim vodstvom regionalnog povjesničara preuzeli bi brigu o već digitaliziranim slikama. Detaljno bi se opisao svaki zapis u skladu s međunarodnim arhivskim standardom, označilo bi se pozicije fotografija i kutove gledanja na karti te bi se stare slike povezale s njihovim trenutačnim lokacijama. Regionalni muzej „Negdje“ digitalno bi objavio nekoliko primjera svojega gradiva kako bi uz pomoć buduće Topoteke privukao pozornost na sebe i svoje vrijedne zbirke online.

Otvorenje

Nakon što je lokalni digitalni arhiv, Topoteka općine Negdje, dostigao dostatnu veličinu za predstavljanje, općina poziva na prvu prezentaciju svoje Topoteke u sklopu povijesne manifestacije ili sličnog javnog

dogadjanja. U lokalnim novinama se objavljuju oglasi, postavljaju se plakati formata A2, a kućanstvima se šalje e-mail A4 formata; „Otvaranje naše Topoteke, priče iz naše prošlosti.“ U večernjim satima, na svečanosti u župnoj dvorani, koju je otvorio lokalni glazbeni sastav, načelnik općine Negdje održao je uvodni govor u kojem je pozvao sve mještane da zajednički dopunjuju zbirku starim fotografijama, video zapisima i informacijama. Ravnateljica lokalnog muzeja uvjerava da će biti na raspolaganju za obogaćivanje i ažuriranje zbirke i da će preuzeti znanstveno pokroviteljstvo Topoteke.

Primjenjeno u širem opsegu

Ova metodologija, opisana na razini lokalne zajednice, u više je navrata primjenjena kao regionalni projekt. Kako bi se pojačala javna svijest o regionalnoj povijesti aktivnosti izgradnje lokalnih Topoteka koordinirane su u LEADER projektima „Povezivanje aktivnosti ruranog razvoja“ (*Liaison entre actions de développement de l'économie rurale*). U gornjoaustrijskoj regiji, u području dunavsko-češke

šume (Donau-Böhmischer Wald) 37 općina je pokrenulo Topoteke, a u regiji Weinviertel-Ost njih 35. U tim je projektima LEADER financirao aktivnosti zajedničkog povijesnog rada koji uključuje edukacijske sastanke Topotekara, javna događanja, izložbe u cijeloj regiji, komunikaciju, publikacije, zajednički rad povjesničara i veliki završni događaj na koji su pozvani administratori i političari. Čak i ako LEADER prođe nakon tri godine, Topoteke kao izvori identifikacije stanovništva ostaju. I – održavaju se i šire.

zajednice kako bi osigurali izvore i susreli se s bronim novim temama što odgovara njihovim privatnim interesima.

- ◆ Baštinske ustanove, radom dobrovoljaca koji je neprocjenjiv dobivaju besplatno nove izvore za daljnji znanstveni rad. Također, putem Topoteka ustanove mogu osigurati dodatnu prisusnost na internetu.

Topoteka je win-win situacija za sve. Tako je ovoga proljeća Donja Austrija omogućila rad svojih 150 Topoteka online. ■

Topoteka otkriva mnoštvo informacija

Tko ima koristi?

U načelu, svi uključeni dionici:

- ◆ Javnost, jer svatko može pronaći svoga pradjeda i njegovu kuću ili teme iz kulturne svakodnevnice samo jednim klikom miša koristeći pojmove za pretraživanje, vremenske crte i interaktivne mape.
- ◆ Zajednice, uključivanjem stanovništva u povijesne teme kroz događanja oko Topoteke jačajući na taj način veza sa zajednicom.
- ◆ Topotekari, zaljubljenici u lokalnu povijest, dobivaju legitimitet

Topoteka kratko

- ◆ Topoteka: <https://www.topothek.at/en/>
- ◆ 650.000 zapisa na Topoteka platformi
- ◆ više od 260 Topoteka zbirki u 13 europskih država
- ◆ više od 20 Topoteka u Hrvatskoj
- ◆ jednostavan rad – opisivanje, predstavljanje, pretraživanje
- ◆ partneri: ICARUS i ICARUS Hrvatska
- ◆ kontakt: info.icarushr@gmail.com.